

mortalis, & erit majus quo peccatum, cum quo accedit, fuerit majus.

f Comm. DD. 5. Qui accedit cum peccato veniali sine dolore, f peccat venialiter propter irreverentiam.

z Tr. id. ubi sup. 6. Qui habet conscientiam peccati mortalis, tenet g prius confiteri ad recipiendum, non vero ad tangendum, vel in processione ferendum.

b Comm. DD. 7. Excusat b ab hoc confessionis præcepto urgens necessitas sine copia confessoris.

i Comm. DD. 8. Unde in mortis articulo cum actu contritionis poterit ab infirmo recipi.

9. Qui timet confessorem revelaturum esse peccatum, vel aliud grave malum temporale, potest omittere confessionem, & communicare. Si autem habeat alia peccata, de quibus prædicta mala non timet, tenetur l confiteri ea, tacendo illud, in quo est periculum.

10. Qui habet peccatum mortale, & non potest confiteri

m Comm. DD. 11. Qui sine prævia confessione communicavit ob justam causam, non tenetur secundum alios n statim confiteri.

12. Sacerdos sacrificans ex necessitate cum peccato mortali, tenetur ex præcepto non confilio confiteri quamprimum: nec particula quamprimum intelligitur, cum sacerdos suo tempore confitebitur, sed statim o.

13. Qui paulo ante peccavit si confessus sit, potest communicare. Decentius tamen erit, nisi sit specialis necessitas, quod saltem per unum diem abstineat, præcipue si peccatum fuerit contra castitatem. Uxorati enim debent etiam, saltem per 24. horas abstinere ab usu matrimonij, & fucus facientes venialiter peccabunt.

in decret. Alexand. VII. Anno 1666, 18. Mart. Suar. ubi sup. sec. 7.

SECTIO XII.

An Sacerdos teneatur negare Eucharistia sacramentum ei, quem scit esse in peccato mortali.

a Comm. DD.

1. Publico peccatori a negandum est nisi prius faciat publicam penitentiam, vel in articulo mortis signa dederit contritionis.

2. Sacer-

2. Sacerdos publicus peccator qui se ipsum communicat, committit b unum peccatum cum duobus malis.

i Comm. DD. e Comm. DD.

3. Ut dicatur quis publicus peccator debet e esse evidentiæ juris, vel facti. Juris est cum per sententiam judicis, vel suam confessionem peccatum constat. Facti est quando multi ex his, qui eum communicare vident, certo sciunt esse in peccato mortali.

4. Si non est publicus peccator, & petit Sacramentum in publico non est ei a negandum, secus si e petat in secreto.

i Comm. DD. e Suar. ubi sup. sec. 7.

5. Cum non est peccati certitudo, sed tantum suspicio nisi sit violentia, non debet negari. f.

6. Non tenetur Sacerdos Sacramentum negare cum gravi proprio damno g.

de off. ordin. g Comm. DD.

7. Non licet dare hostiam non consecratam pro consecrata, nisi ob vitandum grave scandalum cum peccatoris confes-
su, & sine idololatriæ periculo. h

b D. Bonavent. q. ult. art. 3.

SECTIO XIII.

AN QUI ACCEDIT AD EUCHARISTIAM DEBEAT ESSE JEJUNUS?

1. Jejunium aliud est a Ecclesiasticis, quod præcipit Ecclesia, & hoc non frangitur parvi comedendo nec multum bibendo, ut suo loco dicemus. Aliud est naturale, quod frangitur parum comedendo, vel bibendo.

a Comm. DD. Vide Villalob.

2. Non solvit naturale b jejunium, quod recipitur per modum salivæ, quia cum ea est mixtum. Nec quod recipitur per modum respirationis, nec os abluere, cibum probare, vel parum vini, dummodo nil transglutiat.

b Comm. DD.

3. Qui terram, ceram, papyrus, vel aliud non comestibile comedit, licet postea evomat, e sunt qui dicant non posse communicare, sed minus probabiliter. Contrarium docent viri docti apud Dianam.

e Vide Dian. in sum. verb. Euchar.

4. Sacerdos, qui facit duo sacra non debet d sumere ablutioem in primo, quod si faciat e in diversis locis, & calix portandus sit, sunt qui dicant purificatio posse calicem purificari, postquam ore & digitis sæpe purificatus est, & sic securè portari ab aliis viri docti dicunt melius esse aquam infundere, ut dum Missa finitur, si quid speciei vini relictum fuit consumatur, alii tandem tutius esse ore, & digitis ita calicem pu-

d. e. ex parte de celeb. Miss. e Consulto viri docti, ex nostra societate hoc respoderunt.

rificare, ut dum Missa finitur, omnino sicca remaneat species vini consumpta.

f Comm. DD. 5 Non dormisse, nec cibum concoxisse non impedit *f* communionem.

6. Post communionem statim edere licet, melius autem erit abstinere.

g Comm. DD. 7. In aliquibus casibus licet post cibum *g* Eucharistiam recipere præcipue ut viaticum.

h Suar. to. 1, di. p. 68. sec. 5. 8. Qui ut viaticum accipit semel, & iterum incidit in periculum, potest in eadem infirmitate iterum illud recipere, *h* Idem die transactis octo vel novem diebus à prima receptione, & potest non jejunus. Jejunos autem toties quoties pro devotione voluerit.

i Idem ubi supra. 9. Non licet *i* sacerdoti non jejuo celebrare propter necessitatem infirmi.

k Idem ubi supra. 10. Damnatu ad mortem si iudex nolit sententiæ executionem differre, potest *k* non jejunos communicare.

m Comm. DD. 11. Ad perficiendum sacrificium, licet *m* non jejuo communicare. Idem die si post consecrationem recordatus est non esse jejunum.

n Suar. to. 1, di. p. 68. sec. 6. 12. Cum sacerdos post ablutioem invenit particulas, potest *n* eas fumere, & si particula hostiæ adhaereat fundo calicis, potest parum vini infundere, & fumere, vel digito trahere ad os calicis, & sic fumere, ut docet Missale Romanum. Et si inveniat post Missam in ipsa sacrificia aliquam particulam, potest *o* fumere, si alius jejunos sacrificaturus non adsit.

p Vide eundem 3, p. q. 80, art. 8, di. p. 68, p. Suar. ubi supra. 13. Idem die etiam si particulae essent notabiles, *p* si autem esset forma integra, & est custodia decens, deberet reponi in ca.

SECTIO XIV.

AN VSV RATIONIS CARENTES possint hoc Sacramentum recipere?

q Trid. sess. 13, c. 1, & can. 4. 1. *q* Non sunt omnino amones possunt recipere His tamen qui nunquam usum rationis habuerunt non debet dari.

r Comm. DD. 2. His, qui usum rationis amiserunt, ante tamen affectum ad Sacramentum ostendebant, non *r* est denegandum in mortis

is articulo, & in vita aliquando, nisi timeatur in decencia. 3. Si constat quod in peccato erat mortali cum incidit in amentiam, non est *e* concedendum. *e* Comm. DD.

SECTIO XV.

AN LICEAT QUOTIDIE communicare.

a Ex parte hujus Sacramenti utilissimum *a* est quotidie communicare.

1. Sacerdotibus licet *b*, si vitam eurent statui habere conformem.

3. Sæcularibus ut plurimum sufficit octavo quoque die. Ad quotidianam vero communionem nemo admittatur *c*, nisi insigni sanctitate se dignum reddat.

4. Confessoribus Societatis non licet *d* hanc facultatem exercere nisi consulto superiori.

5. Non licet *e* nisi semel in die communicare. An verò qui post communionem graviter aprotavit possit eodem die iterum pro viatico communicare, dubium est inter DD. Assertiva sententia est benignior, negativa probabilior.

a D. Tho. 1, p. q. 80, art. 10.
b Ex Eccl. si consuetudine
c Ex regula Sacrosancti
d Ex reg. Sacra.
e Vide Dian. p. 4, tr. 4, res. 127.

SECTIO XVI.

AN SIT PRÆCEPTUM RECIPIENDI hoc Sacramentum.

1. Omnes fideles tenentur *a* præcepto divino recipere hoc Sacramentum, & obligat in articulo, & periculo mortis.

2. Non est *b* denegandum damnatis ad mortem.

3. Tenentur *c* etiam extra periculum mortis ex divino præcepto illud recipere, & hanc receptionem non multum differre.

4. Ex præcepto Ecclesiastico *d* tenentur omnes fideles cum ad statum discretionis pervenerint, semel in anno in Paschate, illud recipere. Tempus hoc Paschale comprehendit dies à Dominica Palmatum usque ad Dominicam Quasimodo.

5. Major

a Suar. 1, p. di. p. 69, sec. 1, & c. super eo de hæred. in 6, c. Comm. DD.
b c. omnis utriusque sexus de Pœnit. & remis. Trid. sess. 13, can. 8.

5. Major discretio requiritur ad communicandum quam ad confitendum.

6. Qui non potuit communicare in Paschate, vel noluit eum posse, an teneatur quamprimum possit communicare, alii ajunt, & alii negat. Assertiva nostra videtur probabilior.

a Suar. to. 3, disp. 70, sec. 2, fidem to. 3, disp. 80, sec. 3, *g* An. 1665 14, Sept.

7. Idem dubium est de eo, si qui in peccato communicat, an adimpleat præceptum. Probabile videtur quod illud adimpleat, licet peccet: sed contrarium videtur colligi ex decretis Alexandri VII.

SECTIO XVII.

AN SIT PRAECEPTUM COMMUNICANDI SUB UTRAQUE SPECIE.

a Comm. DD.

b Trid. ubi sup. c. 1, & can. 1, *c* D. Hieron. epist. 110, ad E. dicit. referatur in c. Nec Moses de con. fecr.

1. Sacerdos celebrans tenetur *a* sub utraque specie communicare.

2. Non est prohibitum laicis ex præcepto divino, justè autem ex Ecclesiastico *b*, sub utraque specie communicare.

3. An Christus receperit hoc Sacramentum in nocte cæne ex sacra pagina non constat, videtur autem rationi consonum,

SECTIO XVIII.

DE MINISTRO HVIVS SACRAMENTI.

a Trid. sess. 11, c. 1.

b Comm. DD.

c Comm. DD.

1. Solis *a* Sacerdotibus concessa est consecratio hujus Sacramenti, & quicumque sit sacerdos si faciat requisita ad consecrationem, conficit Sacramentum.

2. Si duo *b* Sacerdotes simul proferrent verba consecrationis super eandem materiam consecrata maneret.

3. Sacerdotes qui cum primùm initiantur simul cum Episcopo celebrant, & ni illum verbis præveniant, habeant tamen intentionem faciendi id, quod intendit Ecclesia.

SECTIO

SECTIO XIX.

AN ADMINISTRATIO HVIVS SACRAMENTI PERTINEAT AD SOLOS SACERDOTES.

1. DE potestate ordinaria ad eos solos spectat, *a* ad Diacorum verò sanguinis dispensatio, ut olim in usu erat. *a* Suar. to. 3, disp. 175, sec. 1, *b* idem to. 3, disp. 71, sec. 1.
2. In casu urgentis necessitatis *b* potest Diaconus ex licentia Episcopi, vel Parochi hoc Sacramentum administrare. Idemque potest sine facultate, quando non est, à quo illam petat vel ei malitiosè negatur.
3. Facultas hæc extendi non debet *c* ad subdiaconum, & *d* Comm. DD.
4. Levare autem Sacramentum *e* terra, vel manu tangere, & non jejunum recipere, *f* ne in manus hostium veniat laicis etiam *d* conceditur. *d* Comm. DD.

SECTIO XX.

AN ALIIS SACERDOTIBVS PRAETER PAROCHO liceat hoc Sacramentum administrare.

1. NON licet *a* absque licentia proprii Parochi, & ex sua natura erit peccatum mortale. *a* *c* omnis utriusque sexus de pœnit. & in Clem. relig. de privil.
2. Religiosis in speciali prohibitum *b* est sub excommunicatione ipso facto incurrenda; illam autem non incurrunr, qui ex ignorantia, vel spe ratificationis illud administrant.
3. Nunc religiosi habent privilegium administrandi hoc Sacramentum omnibus Christi fidelibus excepto primo die Paschatis. In Ecclesiis autem clericorum de illorum licentia. *e* Ex esp. comm. Privileg.
4. His autem, qui in sua Parochia jam præceptum adimpleverunt, peregrinis, iter agentibus, & mercenariis qui ibi Parochiam non habent, *d* possunt etiam in primo die Paschatis administrare. *f* An

^o supra
verb. Epi-
scop.
f Henric.
to. 2. l. 1.
de Euch.
c. 55.

5. An possunt his administrare, qui in domibus suis seruiunt pro mercede, & vide verb. *Episcop. supra.*

6. In articulo autem mortis pro viatico non possunt fillud administrare nisi absente Patocho de illius presumpsa iustitia, & voluntate, & debent si commode possunt.

SECTIO XXI.

AN LICEAT SACERDOTI SEIP- SUM EXTRA MISSAM COMMUNICARE?

^o Comm.
DD.

1. Respondetur quod sic, & idem dicendum est de Diacono in casu quo potest alii administrare.

^o Concil.
Nizem.
c. 14.

2. Si Sacerdos agrotat, & illi afferat Eucharistiam Diaconus ob Sacerdotis defectum, debet *h* Sacerdos illam suis manibus sumere.

^o Navar.
c. 27, n. 68.

3. Tenetur *e* Sacerdos ter saltem vel quater in anno celebrare, & sepius si timeatur scandalum.

SECTIO XXII.

VARIAE RESOLUTIONES de Eucharistia.

^o Sa hoo
verb.

^o Couar.
lib. 1, var.
c. 1, n. 1.
^o Tolet. 1.
c. 18.

1. Qui in Paschate præceptum communionis adimplet, si post in articulo mortis non ex contemptu, sed ex negligentia non communicat, non peccat mortaliter.

2. Morte puniendis posse *h* ex causa negari Eucharistiam, & iudices excusari consuetudine affirmant aliqui probabiliter. Nec non posse dari non ieiunia, & una *e* hora ante mortem. Sed consiliosus est *d* dari ieiunio, & saltem uno die ante supplicium.

^o Ex cong.
Concil.

3. Eucharistia non est deferenda *d* agrotis, qui non potest eam sumere.

^o P. Azor.
lib. 7, c. 4.

4. In Hispania mos est, ut communicans quolibet Quadragesimæ die præcepto satisfaciatur, sed in hoc attendenda est Episcopatus, vel loci consuetudo.

4. Satis.

5. Satisfacit *f* Sacerdos in Pascha celebrans quolibet in loco.

6. Excusantur pueri etiam duodecimæ *g* habentes annum si *f* parentibus communicare prohibeantur, & parentes excusantur consuetudine vel bona fide.

7. Pueri ut plurimum decimum habentes annum possunt *h* ad communionem admitti. Hoc autem prudentis confessorii arbitrio relinquendum, ut videat an ratione polleant.

8. Excommunicans an possit ob vitandum scandalum communicare dubium est inter DD. Affirmativa *i* sententia videtur probabilior.

9. Potest *l* Sacerdos communicare volenti dare partem hostiæ suæ, si alia non sit.

10. In iustis excommunicato potest *m* dari communicatio si absit scandalum.

11. Dummodo quis sit jejunius potest *n* quolibet hora communicare.

12. Qui se putat bona fide dispositum, nec conscientiam habet peccati mortalis etiam si vere sit in eo, hoc Sacramentum recipiens sit de attrito contritus & gratiam *o* recipit.

13. In articulo mortis si non adsit Sacerdos *p* potest laicus seipsum communicare.

14. Trajectum aliquod contra voluntatem ut parum *q* aquæ dum os abluatur non impedit *g* communionem si transglutiat per modum salivæ.

15. Qui bonâ fide communicavit aliquot dies ante Dominicam in Palmis præcepto *r* satisficit.

16. Qui futurum esse scit ut non possit in Pascha communicare, non tenetur prævenire communionem ex vi præcepti Ecclesiastici. In articulo autem mortis tenetur ex vi præcepti divini.

17. Indis, & Æthyopiis, quibus in vita propter vitia, & incapacitatem negatur Eucharistia, non est deneganda in articulo mortis: dummodo cum signis doloris confessi fuerint peccata, affectum ostendant recipiendi Eucharistiam, & Christum in ea reverentur.

18. Si in domo infirmi non potuerit decenter ministrari hoc Sacramentum, portetur si commode potest ad Ecclesiam si autem sit hoc infirmo in commodum, domus infirmi mundetur & ornetur pro ut locus tulerit, qui enim præceptum bestiarum non abhorruit pro nostra salute, non abhorrebit Induturium. *u*

19. Nemo Indorum, aut Æthyopum ad communionem *x* accipiat, nisi proprii Parochi aut confessoris licentia scripto sibi datam ostenderit.

^o Comm.
DD.

^o Sa hoo
verb. n. 12.

^o Suarez
disp. 70,
lec. 1.

^o Azor lib.
10, c. 31,
q. 4.

^o Comm.
DD.

^o Comm.
DD.

^o Comm.
DD.

^o Ex D.
Aug. ubi
supra.

^o P. Suarez.
disp. 72,
lec. 3.

^o Sa hoo
verb.

^o P. Did.
Alvarez
in manu-
script.

^o Idem ib.

^o Vide
concil. Li-
mensæ c. 2.

^o 2, c. 19.

^o Ibidem.
^o Ibidem.

^o c. 10,
20. Dam-

jibidem.

z D. Di-
dac. Alu-
ar. in ma-
nscrip.Comm.
DD.Clem. in
agro
Domini.P. Didac.
Aluar. in
manufer.
d Ex praxi
DD.Ex ead.
praxi.f Vide
verb. Epi-
scopus.z commu-
nicatio
sexus.

20. Damiani ad mortem pridie ante supplicium commu-
nionem y munitur.

21. Parochi z tenentur docere diligenter Parochianos, ea
quæ necessaria sunt ad receptionem hujus Sacramenti; secus
facientes tenentur restituere pro rata; & quod deterius est,
peccant mortaliter.

22. Indi, & Æthyopes, qui panem hunc spiritualem discer-
nere sciunt, communi præcepto communionis tenentur; a
sed ratione privilegii possunt illam usque ad Corporis Chri-
sti seltivritatem differre. Alii autem rudes, qui vix discernunt
inter panem & panem, non tenentur hoc præcepto.

23. Monachi S. Benedicti singulis mensibus communicare
tenentur b jure communi Reliqui religiosi videant sui ordi-
nis constitutiones.

24. Sacerdos qui non celebrat, si communicat sine stola ex
negligentia peccatæ venialiter; si autem quia non habet, nul-
lum erit peccatum.

25. Eucharistia cum ministratur in loco, ubi forma, quæ su-
persuot, non possunt reservari; ministrari d debet post sum-
ptionem sanguinis, antequam sumatur lavatorium; ut, si su-
perfuierint, possint à jejuno Sacerdote consumi. Si autem ob-
litus superstit ablutio nem poterit duas; vel tres formas sin-
gulis ex communicantibus simul dare.

26. Cum licentia Parochi, vel illius rati habitatione in nostris
prædiis potest ministrari Eucharistia Indis infirmis; qui si
commode non possunt portari in Ecclesiam; & ibi non sint
ornamenta necessaria ad decentiam, sufficit, quod Sacerdos
sinita missa, vel ipsis solis Sacerdotalibus indumentis, vel so-
lo superpelliceo; & stola uno vel altero cum candelâ com-
stantibus formam consecratam in calice portare, ne tanto bo-
no privetur moribundus.

27. An familiaribus, qui in nostris domibus degunt, & In-
dis, & Æthyopibus qui nobis serviunt; possunt sine die Pas-
chatis Eucharistiam ministrare, vide verb. Episcopus.

28. Qui non constituitur singulis annis, vel in Paschate non
communicat, non incurrit gip isto factis excommunicationem;
sed jubetur excommunicari. Vide c. omnia utriusque sexus de
panu. & remiss.

29. Raro jam continget negari debere Eucharistiam pub-
lico peccatori, quia cum accedit ad Eucharistiam presumen-
dum est præmississe confessionem Sacramentalem; quæ si pu-
blice fiat publica penitentia est.

30. Ministrans hostiam non consecratam loco consecratæ ad
vitan-

vitandum sacrilegium sulcipientis, immòne sacrilegium com-
mittit; quia exponit creaturam adorandam pro creatore.

31. Confessarius potest siagere se immittere hostiam con-
secratam in os communicantis; ut si maritus obleret uxore
rem am communicat; & in similibus; quia ex causa uti possu-
mus simulatis actionibus.

32. Non tenetur n Sacerdos consumere omnes formas a-
lios absque communiõne relinquendo ob vitandum sacrile-
gium volentis in peccato communicare. Poterit tamen si ali-
non sint communicantis; immò & debet fingere se occupa-
tum, vel hostiam consecratam deliteret, si facere poterit si-
ne infamia petentis.

33. Infans, vel phrænisi correpto, qui ante infamiam desi-
derium significavit accipiendi Eucharistiam n potest mini-
strari, si non timeatur irreverentia, vel dilaceratio; ad quod
experiendum potest ei dari hostia non consecratæ ante com-
munionem.

34. Ut ministraretur Eucharistia vulneratis in rixa; non est
opus ut deportetur in aliquam domum; sed in calle poterit
& ministrari sine solemnitatibus illis; quæ in manuali desi-
gnantur.

35. Pàrum papyri vel alterius rei non comestibilis trans-
glutians potest, ut supra etiã diximus, communicare.

36. Comedens post horam 12. designatam ab uno horolo-
gio, si post comestione aliud sonet, non solvit g jejuniu
sequens diei, & potest communicare; non enim est major
ratio cur utriusque ali magis credatur.

37. Sanctimonialis, quæ singulis mensibus non constituitur, &
Eucharistiam non recipit, peccat mortaliter.

38. Si aliquid Eucharistia cadat in linteum vel vestem, suf-
ficet illud lavari, si cadat in tapetem; & non possit inveniri, u-
sui profano non prohibetur servire.

39. Constitutio ut ante Eucharistiam lumen ardeat vim
præcepti habet.

40. Nullum in jure est præceptum, nisi cum n foras deser-
turi.

41. Non potest asservari in choro monialium; benè tamen
ibi reponi in aliquo festo ad earum devotionem cum licen-
tia proprii prælati.

42. Infirmus jejunius sapè potest viaticum recipere, non
jejunius autem non, nisi postquam convalescit, & postea fue-
rit in novo mortis discrimine. Idem dic de extrema unctio-
ne; hæc tamen etiã si non sit in novo mortis periculo, trans-
actio mente potest repeti.

Joan.
sanct. disp.
37. ou. 3.
Idem ib.

Idem
disp. 37.
num. 13.

Idem
disp. 38.
num. 33.

Idem
disp. 36. a.
11. & 12.

Idem
disp. 42.
num. 19.

Idem
disp. 42.
num. 23.

Trid. sess.
25. c. 10.
Clem. de
in agro de
statu mon.
nach.

Vide Na-
var. c. 21.
num. 59.

Idem hoc
verb.

Idem sane dè
celib.

Mislar.
c. 24. hoc
verb.

Comm.
DD.

43. AR

iffiluc. a-
pud Dian.
p. 1, tr. 149
rel. 7, §. vi.
de sum-
dem.

43. An verò non jejunijs in eodem periculo possit saepe communicare alii negant, alii probabilius affirmant. Quintana vera / tempus debeat esse intermedium, prudentis arbitrio est judicandum. Est qui affirmet quotidie posse non jejunium communicare, si incommodum illi sit expectare jejunium.

44. Si ministrans Eucharistiam infirmo in reconciliatione inveniat plures confessiones nullas fecisse audiat illius aliqua peccata, & moneat ut actum contritionis eliciat, & absolvat eum onere postea integrè confitèdi. Vide Dian. p. 5, tr. 2, §. 50

SECTIO XXIII.

DE ALIIS SINGULARIBVS RESOLV- TIONIBVS CIRCA Eucharistiam.

4 P. Quin-
tanadue-
nas tr. 4,
de Euch-
6 Facund.
6, 37, 22, 2.

1. **E**X notabili negligentia per integrum diem Eucharistiam sine accensa lampade relinquere, peccatum est mortale.

2. Si celebrante sacerdote Missam lumen extinguitur, ante consecrationem Missam esse relinquendam, & etiam moribundus sit communicandus, asserunt viri docti, ne Eucharistia sit sine lumine.

4 Trid. scf.
27, 20, 10.

4 Quòd sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterii, & non in publica Ecclesia conservetur, prohibet sancta Synodus, non obstante quocumque indulto, aut privilegio, sed intelligi debet de choro monialium, non de sacello religiosorum, in quo summa decencia conservatur.

4 P. Quin-
tanad. ubi
suprà.
e Vide P.
valq apud
Quintana,
ubi suprà.

4 Ad ministrandam Eucharistiam moniali infirmæ etiam quotidie, si ipsa pro sua devotione petierit, ingressi a potest Capellanus.

5. An requiratur status gratiæ in eo, qui Eucharistiam populo solemniter manifestat, aut publice in processionibus deferret, seu ob aliquam causam pyxidem, aut species sacramentales extra sacrarium immediate tangit, alii ajunt, alii probabiliter negant.

f Dian. p.
5, tr. 2, re-
sol. 56,

6. Non peccat mortaliter Sacerdotes seculares, vel regulares, qui feria 5. in cæna Domini de manu proprii Parochi, vel Prælati Eucharistiam non recipiunt. Nam Congregatio-

gationis declaratio doctrinalis solum est, non decisiva; & nullum est præceptum, quod ad hoc obliget.

7. Nullum est præceptum, quo laici, vel regulares in die Parasceves, vel in Sabbato Sancto Eucharistiam recipere probeantur. Unde licitum est per fe loquendo, & Madriti in Parochia S. Martini innumeris ministratur.

8. Tenetur b Parochi infirmis Eucharistiam deferre, quoties pro sua devotione petierint, dummodo nimia frequentia non sit; nec erit talis, si singulari mensibus, & in solemnioribus festivitatibus petat, ad quod sub mortali reatu tenentur, nisi est legitimum impedimentum excuset.

9. Parochus deferens Eucharistiam infirmo longe distanti; mansueti equo vehi potest, quod si non possit eam deferre sine juvamine, nec sit sacerdos, nec diaconus, qui eum possint juvare, laicos j. juvat ac deferat iuxta sententiam Laymanni & Dianæ, aliorumque doctentium posse laicum Eucharistiam ministrare moribundo, si abint sacerdos, & diaconus.

10. Qui in / Diœcesia Palmatum Eucharistiam pro viatico recepit, annuæ communionis præceptum adimplevit, licet alii contrarium sentiant.

11. Parochus licet a absque ulla causa sibi subdito concedere, ut Eucharistiam recipiat in quacumque etiam regularium, vel alterius oppidi Ecclesia, atque oratorio, ita ut præceptum annuæ communionis adimpleat; quia hoc nullo iure Parochus prohibetur.

12. An iudex cum sine damno ac periculo disserere potest executionem sententiæ; teneatur id facere, cum reus ex industria dissiluit communionem ad diem supplicii; negat nosse Quintanaduenas; sed teneri videtur probabilis ob sacramenti decenciam, ob charitatem proximi in tanto labore & angore constituti, qui melius ad morem præparari desiderat.

13. Damianus ad mortem, si commode potest tenetur esse jejunijs, ut Eucharistiam sumat etiam in eodem die supplicii. Si tamen commode non potest, poterit a non jejunijs communicare pridie ante supplicium, vel in ipsa die etiam si pridie communicaverit, sed non pro viatico. Immo teneri ad communicandum si iudex noluerit disserere supplicium, & etiam si pro viatico pridie non jejunus communicavit; & die supplicii inadvertenter cibum sumpsit, & postea voluit communicare, potest, quia est in mortis articulo, & tunc iure suo. Nec non si advenit cibum sumpsit, & postea peccavit.

2 loah.
Sanchez
disp 213
num. 7.

4 vide P.
Quintan.
ubi suprà.

1 Laymann;
lib. 5, tr. 4;
c. 7, nu. 4.

2 P. Tho.
Sanchez in
sua. c. 14,

3 P. Quintanad.
ubi suprà tr.
14, §. 118.

4 Henric.
lib. 8, ref.
10, 21.

260
P. Quidam ubi supra.

Idem ubi supra.

Eucharistia. Examen.

14. Cùm grave damnum timetur, potest o iudex reo negare tempus ad recipiendam Eucharistiam, & statim post peccatorum confessionem sententiam exequi.

15. Si reus sacerdotem, qui absconsam Eucharistiam deferret amplexaretur, liber à supplicio maneret, & Ecclesia esset tradendus.

DISPUTATIVNCVLA
interjacens.

RESOLUTIONES IV.

EXAMEN.

Comm. DD.

Comm. DD.

Navar. e. 9. n. 13.

Idem ibidem.

1. Examinare non oportet eum, qui notorie est sufficiens.

2. Examen ad confessionem prærequirit, & sine illo confessio est nulla.

3. Diligentia ad hoc examen ea debet esse, quam viri pruden-tes in negotiis magni ponderis collocare solent, attentis tamen vita, & moribus consistentis.

4. Si confessor advertit ad penitentem male examinatum accedere, remittat illum, ut se examinet, nisi urgeat necessitas, vel sit ita rudis, vel melius sit eum interrogando juvare.

DISPUT.

DISPUT. XII. SECT. I.

RESOLUTIONES VARIE.

EXCOMMUNICATIO.

EXCOMMUNICATIO QUID SIT, ET
de effectibus excommunicationu majoris.

1. Est censura Ecclesiastica, quæ privat hominem fidelem à fidelium communicatione.

2. Excommunicatio alia è major, quæ omnino privat à communione fidelium. Alia minor, quæ tantum privat à participatione sacramentorum, & ab electione passiva.

3. Tenemur vitare denunciatum specialiter, & notorium clericum percussorem, cujus delictum nullà tergiversatione potest excusari.

4. Si censura est generalis, & à iudice declaratur, quod talis persona commisit delictum, cui talis censura erat annexa, tenemur eum vitare.

5. Excommunicatus excommunicatione majori privat è suffragiis, & orationibus communibus Ecclesie, ut Missa, horis canonicis, & similibus.

6. Suffragia hæc offerre pro eo est peccatum; sed in secreto, & particulari etiam in Missa ad Deum pro eo orare non est peccatum, sed opus pium.

7. Qui offert sacrificium pro excommunicato, quem vitare non tenetur, non peccat.

P. Suarez. de censu. disp. 8.

sec. 1. n. 1.

Ex extravag. in super ad evicand.

et notorium

et quæstum, & c. tua nos de cohabit. Cler.

Comm. DD.

c. a. no. bis e. fa. eris cum aliis de sent. excomm.

f. Comm. DD.

g. Comm. DD.

SECTIO II.

AN PRIVATVS SIT A
receptione sacramentorum.

1. Peccat a mortaliter excommunicatus, qui sacramenta recipit, nullam tamen penam incurrit.

2. Peccat, qui excommunicato sacramentum ministrat. Potest tamen ex accidenti excusari ob vitandum scandalum vel ratione alicujus necessitatis.

Comm. DD. ex g. illora u.

c. siquid. dent de sent. excomm.

P 3

3. Va.

e Sylvest.
verb. conf
479.8.

¶ Suar. de
conf. disp.
10. sec. 3.

¶ Villalob.
to. 1. cr. 17.
dis. 1.

3. Valide recipit sacramentum, & si est sufficienter dispositus, & excusatus, etiam gratiam.

4. Non est licet excommunicatum à peccatis absolvere, & per absolutionem censuram remittere ad superiorem.

5. Si tamen de factis absolvyatur manet absolutus, & gratia recipit esse eum, si alias est bene dispositus. Hac sententia videtur de probabilior, licet contrariam teneant viri docti.

6. Si Sacerdos propter ignorantiam absolvit ab excommunicatione circa quam non habebat facultatem, vel de peccato reservato, quod tale esse ignorabat, poenitens manebit absolutus per se à non reservatis, & per accidens à reservatis. ¶

SECTIO III.

AN SIT PRIVATUS AB ADMINISTRATIONE SACRAMENTORUM, & AB OBLATIONE SACRIFICII.

¶ si ob-
bret. e. lat.
de sent.
excom.
¶ Comm.
DD.

1. Peccat mortaliter, si administrat, vel celebret, nisi gravis necessitas urgeat in aliquibus casibus, vel ignoratia, metus, aut infamia eum excuset.

2. In extrema necessitate potest à sacramentum poenitentiae etiam ab haeretico administrari.

3. Excommunicatus assistens matrimonio contrahendo non peccat, quia solum ut testis. Alia sacramenta administrans licet peccet, valide administrat excepta à poenitentia.

4. Hanc etiam valide administrat nisi sit publicè denunciatus, vel notorius clerici percussor.

5. Qui recipit sacramentum ab excommunicato à peccato mortaliter, nullam tamen poenam incurrit praeter minorem excommunicationem.

¶ Suar. ubi
sup. sec. 2.
num. 12.
¶ Conum.
DD.
¶ e. cum
non ab
homine
de sent.
excom.

SECT.

SECTIO IV.

AN SIT PRIVATUS AB ASSISTENDO AD MISSAM, & AD ALIA DIVINA OFFICIA.

1. EX sua natura est peccatum à mortale praedicta assistentia.

2. Recitare tamen officium divinum cum excommunicato non est peccatum mortale, & servus cum domino recitans etiam à veniali excusatur.

3. Non dicitur officium divinum lectio Theologica, nec scriptura divina, nec sacra concio.

4. Excommunicatus à tenetur horas canonicas recitare, non tamen dicere debet, Dominus vobiscum.

5. Si non sit alius, qui ministrat in Missa nisi excommunicatus, & admitti poterit ad hoc sacrum ministerium.

6. Celebrare praesente excommunicato publicè denunciato, vel notorio clerici percussore ex sua natura est peccatum mortale.

7. Cum excommunicatus vult Missam adesse, si celebrans à canonem nondum pervenit, relinquat g Missam, si à moni- g tus nolit recedere.

8. Qui facit coram se celebrare, irregularitatem incurrit.

9. Recitare orationes coram excommunicato non est peccatum, & ille potest Ecclesiam ingredi, non autem indulgentias lucrari.

10. Non licet Missam, & divinis officiis cum excommunicato interesse.

¶ Napes
de sent.
excom.

¶ Suar. ubi
sup. n. 18.
¶ Comm.
DD.
¶ Conar.
c. alma. 17.
num. 3.

¶ Suar. de
censur.
dis. 12.
sec. 1. n. 9.

¶ de sent.
excom.
¶ Comm.
DD.

¶ Comm.
DD.

¶ Comm.
DD.

SECTIO V.

AN EXCOMMUNICATUS PRIVATUS SIT ECCLESIASTICA SEPULTURA.

1. QUI est vita excommunicatus decedit, etiam si signa contritionis ostenderit, non est à sepeliendus in loco sacro, nisi prius absolvyatur.

¶ e. sancte
de sepult.
Clem. 1.
cod. tit.

¶ Si

R 4

4 Comm. DD.

6 Vide infra.

2. Si de facto in Ecclesia sepeliatur b manet violata, clerici autem sepelient non incurrit irregularitatem, 3. Qui scienter presumunt excommunicatos in Ecclesia sepelire, incurrun t excommunicationem, de qua infra.

SECTIO VI.

An sit inhabilis ad recipiendum beneficium Ecclesiasticum.

40. postu. Iusti de cler. ex. com. 6 Sylvest. verb. ex. com. 2. 5. & 12. licet de elect. e. e. postu. Iusti de cler. ex. com. 4 Comm. DD.

1. Collatio, electio, nominatio, aut presentatio facta in excommunicatum est ipso iure nulla. 2. Est etiam inhabilis b ad officium Vicarii Generalis, vel gubernatoris Episcopatus, Praelati religionis, vel inquisitionis, non vere summi Pontificatus. 3. Idem dic de pensione perpetua, & sunt, qui idem de temporali affirmant. 4. In praedictis casibus peccat mortaliter, qui beneficium recipit, & qui scienter confert, debet suspendi e donec veniam impetret. 5. Ablata excommunicatione nov a debet fieri collatio beneficii.

SECTIO VII.

An sit privatus receptione fructuum Ecclesiasticorum.

4 e. pasto. ralis par. rag. veru de appell. 6 Suarez. de censu dist. 13. secus. 2. 4. nuni 13. e. e. sacra parag. cu que de sent. ex. com. 4 Abb. dico. e. pastor. lis parag. verum & in c. pen. nul. de clerici. non ad.

1. Non solum fructuum receptione, sed etiam a omnibus rebus, quae ad eam ordinantur, verbi gratia locatione, venditione, & administratione illorum. 2. Si fructus recepit etiam si sit toleratus, restituere tenetur ante sententiam iudicis, neque his ali potest etiam si indigeat, nisi de posuerit b contumaciam. 3. Si excommunicatio fuit iniusta, qui sententiam tulit, fructus, & distributiones restituere tenetur. e 4. Fructus, quibus excommunicati privantur in Ecclesia utilitatem, in pauperibus alendis consumendi sunt. d

SECT,

SECTIO VIII.

An sit privatus Ecclesiastica iurisdictione.

1. Illius usu manet privatus, & quidquid egerit a est nullum. 2. Si Episcopus excommunicatur eo ipso cessat b iurisdictione eius Vicarii generalis etiam re incepta. Si autem delegans sit excommunicatus re incepta non cessat iurisdictione delegati. 3. Quod facit excommunicatus quando adest communis error, est e validum.

4 e. 1. de off. Vicar. 4 Comm. DD. Comm. DD.

SECTIO IX.

De collatione beneficij, electione, & presentatione factis ab excommunicato.

1. Si est excommunicatus publice denuntiat, vel notorius Clerici percussor facta ab eo collatio, electio, vel presentatio est a nulla. 2. Si electores scienter admittunt aliquem excommunicatum, ut suffragium praestet, electio est b nulla. 3. Si suffragia sint secreta, & excessus sit tantus, ut detractis excommunicatis sufficiens sit numerus suffragiorum, electio e valet, alias est invalida. 4. Nominatio, posulatio, institutio, & confirmatio factae ab excommunicato d invalidae sunt, non autem possessionis datio. 5. Excommunicatus potest e resignare beneficium suum, non autem in favorem f tertii. 6. Si presentatio fiat a laico excommunicato probabile est validam e esse.

4 c. tanta de ex. com. 6 c. ali. de proeur. 6 Suarez. de cens. disp. 14. secus. num. 8. 4 Comm. DD. 4 Comm. DD. 6 Suarez. ubi sup. nu 15. g. 11. ubi sup.

SECTIO

SECTIO X.

An privatus sit politia, & communi
factum communica-
tione.

1. **O** S, orare, vale, communitio, mensa negantur. *a*

a c. nuper
1, quando
de sent.
excom.
b c. penul.
de sent.
encom.
c Comm.
DD.
d Suarez
disp. 17. §
nu. 7.
e Comm.
DD.

2. Non prohibetur *b* communicare cum in fidelibus nisi sint apostata.

3. Communicatio hæc politia cum excommunicato, nisi sit in crimine criminoso solum est peccatum *e* veniale. Idem dic de ipso excommunicato.

4. Qui communicaret cum excommunicato cum animo semper communicandi, peccaret *d* mortaliter.

5. Si iudex alicui sub excommunicatione præciperet *e* communicare cum excommunicato, peccaret *e* mortaliter communicando.

6. Communicans cum excommunicato in crimine criminoso, auxilium videlicet, aut consilium præstans ad crimen, propter quod ille excommunicationem incurrit, ipse etiam incurrit.

7. Ignorantia, inadvertentia, metus, vel gravis necessitas excusant *a* peccato communicantem in rebus politicis.

8. Hæc, anathema quidem, solvunt, *b* ne possit obesse utile, lex, humile, res ignorata, necesse.

9. Uxor *d* debet communicare cum marito excommunicato nisi sit hæreticus, vel causâ matrimonii indistincta fuerit excommunicatio.

10. Maritus excommunicatus potest *d* debitum petere ab uxore, & cohabitare cum ea in foro exteriori. Idem dic de uxore excommunicata.

11. Si pater, vel dominus sint excommunicati, filii & servi possunt *e* cum eis communicare. Idem dic de filiis & servis.

12. Domini temporales respectu suorum subditorum non *a* gaudent hoc privilegio. Nec prælati religiosorum denuntiati, possunt tamen cum eo cohabitare in eadem domo, sicut cum alio religioso particulari excommunicato.

f Comm.
DD.
g Comm.
DD.
h Ex Glof.
sa *e*, cum
desideres
de sent.
excom.
i c. quoniam
mul-
tos 27, q.
1, e. inter
alia de
sentâ ex-
com.
l P. Suar.
de cens.
disp. 15.
sec. 4, p. 9.

m c. quoniam multos 11, q. 3, *n* Comm. DD.

13. Si

13. Si prælati excommunicatus non est denuntiatus *o* Commi
habet usum jurisdictionis in favorem subditorum, possunt *p*
tamen religiosi huic renuntiare favori, & cum eo non com-
municare. Idem dicendum de Episcopo.

14. Cum subdito excommunicato non potest prælati hoc
solum titulo cum eo communicare.

15. Ignorantia facti, vel juris excusatur, *q* sed secundum
probabiliorum sententiam debet esse inculpabilis.

16. In dubio an quis sit excommunicatus non est *r* vitan-
dus, nisi publice sit infamatus.

17. Qui nescit an sit excommunicatus, si fama publica sit,
debet *s* se abstinere, donec faciat diligentiam.

18. Dum non constat de absolutione saltem per publicam
famam vitandus *t* est excommunicatus.

19. Contractus initus cum excommunicato validus *u*
est, nisi fiat cum hæretico.

20. Testamentum excommunicati *x* valet nisi sit hæreticus,
& si instituat in testamento præbendam, valet.

o Commi
DD.
p Extra-
vag. de-
vicanda
& Suarez
ubi sup.
nu. 1.
q c. cum
desideres
de sent.
excom.
r c. cum
desideres
ubi supra,
sc. illud
de cler.
s excomm.
t Comm.
DD.
u d. c.
inter alia,
c. felices,
parag. ve-
rum de
penit. in
8.
x Comm.
DD.

SECTIO XI.

An privatus sit ab omni communicatione
fori, & audientia,

1. **I**udex excommunicatus privatus ab usu jurisdictionis; &
si est denuntiatus, vel notorius Clerici percussor nulla est *a* Comm.
sententia, *a* quam profert.

2. Si excommunicatus eligatur in iudicem, electio est nul-
la, *b* si autem fuerit toleratus, & non denuntiatus electio tenet.

3. Non potest esse actor in iudicio, nisi in causa *e* sua ex-
communicationis. Si petat absolutionem aut dicit se non esse
excommunicatum, audiendus est. Si autem dicit excom-
municationem fuisse injustam, audiendus *d* non est, nisi prius
absolvatur.

4. Compelli potest *e* ut appareat coram iudice tanquam
reus, quod si habeat procuratorem idoneum, per illum, non
per se respondebit.

f. Non *f* potest nisi sit toleratus notarii publici munus
exercere *g* intel-

leximus de iudiciis. P. Suarez de cens. disp. 16, sec. 3, nu. 12.

g Idem ubi supra. exercere, & erit nullum quod gesserit. Probabile g autem est non esse irritam hanc electionem officii in eum factam.

6. Non potest *b* testis esse in iudicio, nec extra nisi in causa fidei. Si autem est toleratus, potest admitti ex partium consensu, & quamvis sit denunciatus, si non repellitur valet eius testimonium.

7. Neg advocatum gerere *i* potest, & potest si non est toleratus repelli; valet tamen quod gesserit.

8. Nec procuratoris munere fungi potest, *l* valet tamen quod gesserit, nisi repellatur.

9. Procuratoris, Tutoris & similia officia ligati excommunicatione recipientes *m* peccant solum venialiter, & ab eis gestum tenet.

i dic. e. de cernimus, *l* e. Intelleximus de iudicis. *m* Comm. DD.

SECTIO XII.

Quos alios habeat effectus excommunicationis.

a e. 10. de *l* Itera Apostolicæ obtenta ab excommunicato etiam occulto, & processus illarum virtute factus sunt irrita & nulli sint circa ipsam excommunicationem.

2. Advertendum tamen est in his litteris semper apponi clausulam absolutionis ab excommunicatione, ne impediatur effectus.

3. Qui per annum in excommunicatione perseverat fit de heresi suspectus, *b* sed suspicio est levis.

4. Cùm Inquisitores vocant aliquem, quia est suspectus de heresi, & eum excommunicant, quia non comparer, si per annum est contumax & denunciandus est ut hæreticus.

5. A clerico, qui per annum in excommunicatione persistit, potest *d* beneficium auferri.

6. Is, à quo aliquid sub excommunicatione demandatur, & propter contumaciam perseverat excommunicatus per annum, censetur *e* convictus.

7. Contumax in excommunicatione etiam si per annum non perseveret, potest *f* puniri temporaliter.

b Trid. scilicet. 27. ca. de refor.

e e. cum contumacia de heret. in 6. *d* e. cum bonis de qual. *e* Covar. c. alms. tit. parag. 7. nu. 10. *f* Comm. DD.

SECTIO XIII.

An possit ferri Excommunicatio ob res temporales.

1. Potest *a* sub ratione alicujus tituli spiritualis.
2. Ob delictum præteritum non fertur, *b* nisi ratione correctionis futuræ.

3. Cùm litem gerunt inter se personæ Ecclesiasticæ, potest iudex Ecclesiasticus ferre excommunicationem contra laicos. Et cùm iudex secularis in manifestis injuriis negligit adhibere remedium, Ecclesiasticus *c* potest per censuras.

4. In foro conscientie, qui excusatur à peccato cùm non restituit, excusatur etiam à censura.

5. Cùm terminus præfixitur à superiore, non obligat usque ad illum; si autem obligatio cesset ante terminum, *e* cessat etiam censura.

6. Contingere potest, quod peccatum in furto sit tantum veniale, & obligatio ad restitutionem sit *f* mortalis, & in tali casu obligabit censura sub mortali, v. g. cum plures vineam devastant singuli unum racemum seorsim surripientes.

7. Qui unum tantum racemum furatus est de vinea ignorans quod quàm plures alii unusquisque racemum tulerit, si postea sciat, *g* tenetur restituere sub mortali, & obligari potest censura.

8. Qui non est solvendo in foro conscientie, excusatur *h* ab excommunicatione.

9. Si feratur excommunicatio, ut intra sex dies solvat, & non potest; transacto autem termino potest, & non solvit, *i* censuram incurrit.

a Trid. scilicet. 25. c. 3. de refor. *b* Comm. DD.

c e. mulieres 2. de iurejur. in 6. e. qualiter de iudicis. *d* Glossa ejus gentium rec. sed eum *e* *f* *g* *h* *i* *Comm. DD.*

f Suar. de cens. disp. 20. sec. 7. num. 3. *g* Covar. lib. var. c. 3. num. 12. *h* *i* *Comm. DD.*

i Oduar. de solut.

SECTIO XIV.

*Quomodo obliget Excommunicatio inspecta
ut secretum reveletur.*

1. **C**um quis ante excommunicationem tenebatur secretum revelare, crimen detegere, vel exhibere scripturam censuram *a* tenet.
2. Quivis non sit obligatio ante praelati præceptum *b* potest ex eo nasci, sed ad hoc praelati verba attentè consideranda sunt.
3. Cum res non potest revelari sine gravi damno revelantis, vel crimen est occultum, *e* & reus non est de illo infamatus, vel quando sub naturali sigillo ad consilium fumentum detectum est, vel quando persona sanguine conjuncta mihi est nisi crimen sit læsæ majestatis divinæ, vel humanæ non me potest *d* obligare censura.
4. Cum præfigitur tempus sub quo res detegenda est, obligat *e* etiam censura eo transacto, nisi cesset morte mandantis.

¶ Villal. ro.
l. tr. 17.
dif. 18.
¶ Comm.
DD.

¶ e. quali-
ter, &
quando n.
de accus.

¶ Comm.
DD.
¶ Comm.
DD.

SECTIO XV.

*De Excommunicationibus Bullæ Cane, & de
aliis à iure in particulari.*

1. **A**d judicandum an aliquis in excommunicationem incurrat, pensanda sunt verba illius, considerandus casus, & persona, quia non debet extendi, sed restringi.
2. Quæ fertur contra confidentem non *b* comprehendit eum, qui licet consilium dederit, non fuit delictum commissum propter illud.
3. Cum excommunicatio fertur principaliter contra eum qui crimen faciet, & secundo loco contra eum, qui mandat, ille non *c* incurrat, nisi crimen executioni mandetur.

¶ Navar.
in summa
c. 31, à nu.
¶ 29,

4. Ex-

4. Excommunicationis Bullæ Cænx non *d* multiplicatur ex eo, quod repetuntur, quod additum fuit, est reservatio.
5. Non *e* expirant mortuo Pontifice.

¶ Idem
ubi suprâ.

¶ Ex Pij
V. ordinat
Vide Vil-
lalob. ubi
sup.

SECTIO XVI.

*Quot sint Excommunicationes Bullæ
Cane?*

1. **H**æ excommunicationes sunt 20. 1. Contra hæreticos cujuscumque sectæ, eorum fautores, eorumque libros legentes, habentes, & imprimentes.
2. Adversus appellantes à sum. Pontifice ad futurum concilium, eorumque fautores.
3. Adversus Piratas, eorumque fautores.
4. Adversus eos, qui bona Christianorum naufragantium sibi capientes etiam si in litore inveniant.
5. Contra eos, qui imponunt inique nova tributa vel pædagia, vel augment imponita.
6. Contra falsificantes litteras Apostolicas.
7. Adversus eos, qui infidelibus, & catholicis nominis hostibus arma, vel alia deserunt ad bellum deservientia, vel aliquo modo favent in damnum Christianorum.
8. Contra eos qui ferri impediunt ad curiam Romanam victui necessaria.
9. Adversus eos, qui aliquod damnum inferunt Romæ, seu peregrinis ad urbem causa devotionis, vel peregrinationis accedentibus, & in ea morantibus, vel ab ipsa recedentibus, vel in his dantes auxilium, consilium, vel favorem.
10. Adversus omnes illos, qui ad sedem Apostolicam accedentibus, vel ab ea recedentibus damnum aliquod inferunt.
11. Adversus eos, qui offendunt Romanæ Ecclesiæ Cardinales, aliosque Prælatos.
12. Contra eos, qui per se vel per alios negotia tractantibus in Romana curia, nocent.

DE

De reliquis excommunicationibus in Bulla
Cenae contentis.

13. Contra appellantes in causis Ecclesiasticis ad iudices laicos, ut impediunt litteras Apostolicas.

14. Adversus eos, qui sibi invocant causas spirituales sub praetextu litterarum Apostolicarum ad impediendam earum executionem.

15. Contra iudices laicos, qui ad sua tribunaalia adduci faciunt Ecclesiasticos, & Ecclesiasticam libertatem impediunt suis statutis.

16. Contra eos, qui impediunt Ecclesiasticos Praelatos, ne sua utantur jurisdictione, & contra eos qui illorum sententias spernentes ad iudices saeculares recurrunt, & adversus eos, qui eis ad hoc auxilium praestant.

17. Adversus eos qui sibi usurpant Ecclesiasticam jurisdictionem, vel fructus ad personas Ecclesiasticas spectantes ratione beneficii aut huiusmodi titulo.

18. Contra eos, qui imponunt decimas, vel alia onera personis Ecclesiasticis, Ecclesiis, monasteriis vel eorum fratribus.

19. Contra iudices laicos, qui in causis capitalibus Ecclesiasticarum personarum se immiscunt.

20. Contra eos, qui per se vel per alios terras Romanæ Ecclesiae subjectas invadere, destruere, occupare, vel detinere praesumpserint.

Videatuf
Bulla. 21. Haec breviter praescripta vide tractata fufius in P. Suarez de cens. diss. 21. Et in Tol. lib. 1. c. 18. Et sequenti.

Ex Bulla
Pauli III. 21. Virtute Bullae Cruciatæ Confessores ab ordinario approbati possunt absolvere ab omnibus casibus in Bulla Cenae contentis excepta haerese.

22. Hoc idem postumus Confessarii nostrae societatis ex nostris privilegiis in his Indiarum regnis. Quod privilegium est perpetuum.

23. Alii autem si absolvere praesumant ab aliquo ex his casibus, incurrunt excommunicationem; sed non reservatam.

SECTIO XVII.

DE EXCOMMUNICATIONE
in eum, qui clericum, vel religiosum percussit.

1. Incurrit a ipso facto excommunicationem si ve sit vir, si ve mulier cujusque status, vel dignitatis. a. e. si quis suadenti de sent. excomm.
2. Percussio autem seu violentia manuum debet esse ita notabilis, ut sit peccatum mortale. Quae etiam si sit notabilis cum non est peccatum mortale, ut si fiat ob defensionem, ob ignorantiam, vel aliunde excusetur a mortali, b excusetur ab excommunicatione. b. e. si vero ex tenore de sent. excomm. Pasor. mit. & DD. in c. cum non ab homine de iudicis.
3. Minister iustitiae saecularis, qui noctu invenit clericum, vel religiosum paratum ad peccandum, vel id probabiliter praesumit, potest eum capere, & si se defendat, percutere, ut illum suo superiori praesentet. c. e. cum veniente de sent. excomm. f. Comm. DD. c. Comm. DD. c. Comm. DD. c. univ. veritatis, de sent. excomm. f. Pote. in sum. lib. 4. c. 33, nu. 9.
4. Idem a potest creditor in clericum debitorem volentem fugere.
5. Pro violentis manibus intelligitur quilibet injuriosus effectus adversus clericum personam, etiam si fiat sine violentia; sed si sit levis s percussio ob correctionem.
6. Parentes possunt filios clericos in moribus constitutos ob correctionem percutere, dummodo modum non excedant.
7. Iudex Ecclesiasticus g potest subditum suum capere per laicum, non tamen flagellare nisi per se, vel per alium Ecclesiasticum.
8. Provinciales, Priores, vel Rectores regularium non h tenentur per se subditum delinquentem flagellare, sufficit si per alium religiosum fiat, si faciant per laicum incurrunt excommunicationem, & mandans, & verberans.
9. Clericus, si se alteri subicit, ut percutiatur non incurrit excommunicationem, sed si se ipsum injuriat s percutiat.

10. Extenditur *hæc* censura adversus mandantes, & ratum habentes, si suo nomine fiat.

11. Qui mandatum revocavit, revocatio autem non venit in notitiam exequentis, *in* incurrit excommunicationem si percussio exequaturs.

12. Verbo clerici veniunt etiam hi qui primam habent tonsuram quamvis sint conjugati, dummodo requisitas à concilio conditiones habeant.

13. Gaudet *hæc* privilegio clericus excommunicatus, & irregularis illud autem amittit degradatus verbaliter cum declaratur incorrigibilis.

14. Si clericus velit fœminam *vi* cogere ad peccatum, potest illa licite percutere ad sui defensionem. Et qui in clericum cum uxore, matre, sorore, vel filia propria turpiter inventum manus violentas injecerit, non *in* incurrit excommunicationem.

15. Pro Monacho intelliguntur *per* omnes regulares tam viri, quam fœminæ etiam novitii & novitæ, & moniales tertii Ordinis D. Francisci, & D. Dominici in communitate degentes. Eremitæ sub regula approbata viventes, Donati professi, & milites S. Joannis 3 alii autem quibus habere licet non gaudent hoc privilegio.

16. Omnes prædictæ personæ Ecclesiasticæ etiam post mortem *per* gaudent hoc privilegio.

q Tolet. in summ. lib. 1. c. 34. nu. 19.

SECTIO XVIII.

IN ALIIS PRAETER PAPAM possit à præcedenti excommunicatione absolvere.

in o. perve-
nit. de
sent. ex-
comm.
hæc c. rell-
giosa de
sent. ex-
comm. in 6.
et c. si verò
de sent.
excomm.

1. Quando percussio levis est, potest à Episcopo absolvere, & prælatus religiosus suos subditos.

2. Si religiosus clericum facultarem percutiat, percussio autem sit mediocris non potest absolvi, nisi à Papa, si autem levis sit poterit ab Episcopo.

3. Janitores principum, qui sine animo irrogandi injuriam ob custodiendam januam clericum mediocriter percussierint, ab Episcopo possunt absolvi.

4. Idem

4. Idem dic quando, qui clericum percussit, ob aliquod justum impedimentum non potest Papam adire, dummodo præstet *per* juramentum cuncti ablato impedimento.

5. Pueri, qui ante annos 14. clericum etiam graviter percusserint, ab Episcopo possunt absolvi, etiam post illos completos.

6. Idem dic *de* fœminis, pauperibus, & aliis impeditis, & miserabilibus personis.

7. In omnibus his, & similibus casibus, in quibus potest Episcopus absolvere, potest *per* alii abolutionem committere.

8. Legati à latere S. Pontificis *hæc* ab info jure facultatem habent quemlibet excommunicatum absolvendi.

9. Et per Bullam Cruciatæ potest *semel* in vita, & *semel* in morte clericus percussor absolvi.

10. Qui non defendit clericum ab injuria manifesta cum commode potest excommunicationem incurrit.

11. Excommunicatus ob clericum percussorem non debet absolvi, nisi prius præstiterit juramentum, quod se in posterum emendabit.

SECTIO XIX.

De reliquis excommunicationibus extra Bullam Cenæ Papæ reservatis.

1. **L**ata à Papæ Delegato transacto anno ipsi Papæ reservata *in* manet.

2. Contra falsarios. Hæc secundum aliquos casus redacta est ad septimanam Bullæ Cenæ.

3. Lata ab Episcopo contra habentes Bullas falsas si intra 20. dies eas non destituant, vel reservent reservatur *et* Papæ.

4. Contra clericos, qui scienter, ac sponte admittunt ad divina officia excommunicatos à Papæ. Requiritur tamen quod talis sit nominatim excommunicatus à Papæ, & destituerit.

5. Contra sacrilegos infringentes, & spoliantes Ecclesias. Non sufficit tantum infringere, nisi furetur, & spoliet. Nec qualibet fractio foras, vel areæ, sed Ecclesiæ, vel forium *et* us.

6. Contra male eligentes sphenatorem Romanum.

7. A

de c. de ce-
ter. co-
dem rit.
& Comm.
DD

sc ad
eminen-
tiam de
sent. ex-
comm.

sc Villi-
ubi sup.

sc Navar.
c. 4. n. 10
sc c. ex re-
nore de
sent. ex-
comm.

W

sc c. quæ-
renti de
off. jud.

Deleg.
hæc ad falsi
de crimina-
tis fal.
et vide

Tolerant
in summa
20. spoli-
averit de
sent. ex-
comm.

sc c. cum
qui do
sent. ex-
comm.

sc fundat
infra de

7. Contra elect. in 6.

sterii. Non comprehenduntur accipientes sine pacto, vel ex consuetudine, vel ob necessitatem ad victum ingredientis. Nec moniales, quæ possunt dotem accipere ad sustentationem.

16. Contra r remittentes simoniam in ordine, vel beneficio. Comprehendit etiam mediatores, & solum simoniaci reales, non mentales, neque conventionales, nec aliam simoniam præter eam, quæ committitur in ordine, vel in beneficio.

17. Contra mendicantes transeuntes ad non mendicantes, nisi transeant ad Carthusiam.

18. Contra r dantes vel accipientes ad consequendam iustitiam, vel gratiam in curia Romana.

19. Contra eos, qui dicunt se peccare mortaliter eos qui credunt B. Virginem sine labe originali fuisse conceptam, vel oppositum. Solum comprehendit præsumptos.

20. Contra eos, qui male auctorant alienationes Ecclesiasticas.

21. Contra x ingredientes monasteria monialium, Minorum & Prædicatorum sine licentia ejus, qui eam potest dare. Non comprehendit eos, qui ex ignorantia iusta, vel credentes iustam habere causam ingrediuntur. Mulieres autem, quæ prava intentione ingrediuntur incurrunt, sed possunt absolvi à confessoris ejusdem ordinis.

22. Contra præsumptos adire libellos famosis contra religiosos Prædicatorum, & Minorum. Non comprehenditur, qui infamat in libello ipsos religiosos sine mentione statuum.

23. Contra præsumptos prædicare, vel docere, & asserere prædictos religiosos non esse in statu perfectionis, vel non licere illis ex elemosynis vivere, nec prædicare, nec confessiones audire cum licentia Papæ, vel aliorum Prælatorum, sine licentia Rectorum Ecclesiarum.

24. Contra præsumptos inferre violentiam locis Prædicatorum, vel Minorum. Qui hanc incurunt possunt absolvi à Conservatore, vel à Præloato Ordinis.

25. Contra detinentes in suis Monasteriis apostatas ex his Ordinibus postquam denuntiatum eis fuerit. Et possunt Prælati horum ordinum, & Carmelitarum, & qui gaudent eorum privilegiis excommunicare clericos, vel laicos apostatas recipientes.

26. Contra eos qui conantur ex universitate Parisiensis expellere Prædicatores, vel Minores.

Excommunicatio.

g o felices
de pœnis.

7. Contra infestantes g Cardinales. Hæc ad 1. Bullæ Czænæ redacta est, & extenditur ad Archiepiscopos, & Episcopos. Mandantes non incurrunt, nisi sequatur infestatio, secuta vero sic, quamvis nulla sit percussio. Principes vero, ac Domini, & alii iudices sub eadem censura tenentur procedere contra hujusmodi infestatores. Excusantur tamen, si intra mensem, ex quo cognoverunt procedere incipiunt, quamvis non fuerint processus, neque puniant.

8. Contra vexantes g cognatos excommunicantis. Intelligitur de injusta vexatione, & nomine cognati venit amici, famuli, & omnes illi, quibus fit vexatio in odium excommunicantis.

9. Contra i Inquisitores, qui odio, vel passione procedunt, Hanc autem non incurrunt qui ob timorem, ob vitandum scandalum, vel alio titulo præter odium, vel passionem male procedunt.

10. Contra i religiosos qui absque licentia Parochi sacramenta administrant. Comprehenduntur, qui hoc faciunt ex presumptione, secus vero si ex ignorantia, vel in necessitate, vel ex rati habitatione, vel habentes privilegium.

11. Contra religiosos m facientes eligere sepulturas, Requiritur tamen ad inturendum in illam, ut religiosus, vel clericus faciant, ut quis juret, voveat vel promittat se electurum sepulturam in Ecclesia ipsius perfuturis.

12. Contra n facientes celebrare in locis interdictis. Comprehendit nobiles, ac Dominos temporales, qui cogant aliquem ad celebrandum divina officia in locis interdictis, sive compulsio fiat personæ clericorum, sive illorum consanguineis, & qui voce præconis, vel sonitu campanæ, vel tibicinis, aut tuba convocant populum ad audiendum Missam in loco interdicto præcipue excommunicatos, & interdictos, & qui prohibent ne excommunicati, & interdicti ab Ecclesia ejiciantur, dum divina celebrantur, & qui admoniti à Sacerdote nominatim nolunt exire. Comprehenduntur etiam Prælati, qui habentes jurisdictionem temporalem ista faciunt.

13. Contra absolventes g per confessionalia Sixti IV. à quinque votis Papæ reservatis.

14. Contra exenterantes mortuos, nisi fiat ob honorem, ut in Principibus, vel ob anathomiam, vel ut transferantur de loco profano ad sacrum, vel alio fine, quam ad sepeliendum.

15. Contra p dantes, vel accipientes ob ingressum monasterii.

per declarationem
Marcini
V. & Clæ,
VII.

Extrav.
cum de
testab. de
simon.

Extrav.
viam ambrosiose
de regul.

Extr.
de sent.

Excom.
v. Extrav.

grave nimis
de rellig. & ven.

ner.

D. Ant.
disp. tit. 1.

p. c. 70.

De his omnibus vide Navar. ubi supra & P. Avil. in comp. verb. excomm.

h c. qui-
cumque
de sent.
excom.
in 4.

Clem. 1.
de hæret.

Clem. re-
ligiosi de
privileg.

Clem.
cupientes
de pœnis.

Clem.
grave
de sent.
excom.

Extrav.
& si Do-
minus
regis de
pœnis. Ex-
trav. de
testandæ
de sepul-
p. Extr.
Sanc. de
simonia.

27. Contra peregrinos in Hierusalem sine licentia Papæ.
 28. Contra appellantes à Papa ad futurum concilium regenda est hæc censura ad Bullam Cæna. Non comprehendit consilientem nisi appellatum fuerit, comprehendit tamen consilientem licet non esse appellare.
 29. Contra Cardinales revelantes secreta habita in Pat. consistorio.
 30. Contra prædicantes miracula falsa, vel incerta, sed hæc jam non est usu recepta.
 31. Contra Cardinales committentes simoniam sede vacante. Comprehendit prædicatos, qui sede vacante contraveniunt, ordinant, disponunt, aut aliquomodo præsumunt facere, vel attentare contra ordinata à Julio II. ut sine simonia fiat electio Papæ.
 32. Contra excentes confidentiam simoniacam; qua quis confidit quod collator conferet beneficium mediante pretio, &c.

SECTIO XX.

De Excommunicationibus reservatis partim Papæ, partim Episcopis.

1. Propter levem percussorem clericum.
 2. Quam imponit Episcopus reservando sibi absolutionem.
 3. Lata à Papa quando ad ipsum recursus est impeditus.
 4. Contra participantem cum excommunicato in crimine propter quod est excommunicatus, & cum reservatione ad eum ad quem est reservata excommunicatio principalis.
 5. Contra eum, qui absolutus ab eo, qui non potest, non se præsentat superiori.

Excommunicationes nemini reservatae.

1. Contra seculares jus Ecclesiasticum non reddentes.

2. Con-

2. Contra consentientem suæ in Papam electioni Canonice non factæ, & contra eum recipientes.
 3. Contra Episcopum, qui in civitate diversarum linguarum recipit in suam curam eos, qui sunt suæ linguæ, priusquam à proprio Episcopo in suam coadjutorem recipiatur.
 4. Contra scholasticos Bononiæ, qui conducunt domos alterius Doctoris, vel scholastici ante finem termini sine consensu ejus.
 5. Contra imponentes Ecclesiis, vel Ecclesiasticis pensiones, talis, vel veçigalia si admoniti non desistant.
 6. Contra clericos Presbyteros ex nullo habentes dignitatem, aut Ecclesiam Parochialem, & contra clericos non Presbyteros dignitatem, aut personatum habentes, & contra religiosos, qui audiunt leges, aut medicinam.
 7. Contra clericos suscipientes præfecturas seculares. Non comprehendit clericum in solis minoribus, nec eum qui suæ dignitati habet annexam præfecturam.

Vide Naxar. ubi sup.

Excommunicationes nulli reservatae ex lib. 6.

Decretalium.

1. Contra *a* mittentes litteras vel nuntios, vel clam loquentes cum Cardinalibus existentibus in conclavi ad electionem Papæ.
 2. Contra *b* magistratus, & gubernatores non facientes ea, quæ debent, & eis mandantur ad electionem Papæ.
 3. Contra *c* molestantes electores eo quod non eligant optatum ab eis.
 4. Contra *d* noviter *d* usurpantes jus custodiendi aliquam Ecclesiam sede vacante.
 5. Contra *e* vocatum ut dirigat electiones monialium non temperantem à rebus ex quibus oriri solent discordia.
 6. Contra *f* partem incitantem conservatorem ad procedendum in his, quæ non continent manifestam violentiam, & quæ requirunt altiore indaginem.
 7. Contra *g* facientes vi, aut metu se absolvi à censuris, aut eas revocare.
 8. Contra *h* fingentem aliquid, ut iudex vadat ad mulierem ad accipiendum testimonium ejus.

a c. ubi periculum parag. nulli de elect. in 6.
b dict. o. ubi periculum, parag. præ-3. tercia.
c ubi sup. de comm. de elec. in 6.
d e. ind. mitibus, parag. postremo de elec. in 6.
f c. hæc cons. de off. jud. § c. i. de his que vi in 6.
g c. mulieres de iudic. in 6.

9. Contra compellentes *i* submittere bona Ecclesiastica perpetuo, vel ad longum tempus personis laicis.
10. Contra inventores Inovarum religionum absque approbatione Papae.
11. Contra exigentes *m* portaria à personis Ecclesiasticis, hæc redacta est ad Bullam Cæne.
12. Contra impediētes *n* Ecclesiasticam jurisdictionem, redacta est ad Bullam Cæne.
13. Contra *o* dominos temporales prohibentes subditos ne vendant, vel emant à clericis, neque eis vendant frumenta, neque coquant panes, neque præsent eis alia officia, vel subsidia.
14. Contra religiosos *p* temere dimittentes habitum sui ordinis. Non comprehendit eos, qui ob honestam causam, vel ad breve tempus dimittunt.
15. Contra *q* religiosos euntes ad studia sine licentia.
16. Contra clericos, *r* vel laicos sepelientes hæreticos in loco sacro.
17. Contra iudices *f* non auxiliantes contra hæreticos.
18. Item contra non obediētes Episcopis vel Inquisitoribus circa hæc opportuna mandantibus. Item contra non exequentes sine mora sententiam ab eisdem contra hæreticos latam, & illorum brachio seculari remissam. Item contra diuturnos quoscumque comprehensos sine licentia Episcopi, vel Inquisitoris. Item contra eos, qui quocumque modo se intromittant ad cognoscendum, vel iudicandum de crimine hæresis, vel impediunt Episcopos, vel Inquisitores in illorum processibus. Denique contra talium iudicum fautores, consultores, aut præbentes eis auxilium.
19. Contra *i*nterficiētes Christianos per assassinios.
20. Contra *m* permittentes in terris suis feneratoros publicos alienigenas vel non expellunt eos, vel locant eis, vel alio prætextu concedunt eis domos ad usuras exercendas.
21. Contra *x* dantes repræsentia contra Ecclesiasticos; potestatem se licet pignorandi contra eos.
22. Contra negligētes *y* persequi, & vindicare iniurias Cardinalibus illatas. Comprehendit principes, dominos & alios duces.

se prohibu-
man. de
homic. in
6.
n c. 1. de
usur. in 6.

p c. 2. de
eloc. vel
Monach.
in 6.
p eod. cap.
p c. qui-
cumque
de hære-
in 6.
p c. ut in-
quisicio-
nis de hæ-
ret. in 6.

i o. hoc
confultif-
simum de
reb. Eccl.
non alien.
l c. uni de
relig. do-
mi. in 6.
n in Bull.
Cæne.
p o. in de
immu-
Eccl. in 6.

*Excommunicationes Clementinarum nul-
li reservatæ.*

1. Contra frangentes *a* sequestrum. Hæc hodie non in-
curritur quatenus est lata à jure, sed alia quam fert iudex,
qui decrevit sententiam.
2. Contra sepelientes *b* in loco sacro interdictio nomina-
tim interdictos, vel publicè excommunicatos.
3. Contra religiosos *c* appropriantes sibi decimas.
4. Contra religiosos *d* adentes aulas Principum animo
nocendi suis Prelatis, vel monasteriis.
5. Contra monachos habentes *e* arma in monasterio.
6. Contra impediētes *f* visitationes monialium, nisi
cessent ab eo cum fuerint admoniti.
7. Contra imitantes statum Beguinarum, vel illum consi-
lilio, favore, vel auxilio iuvantes, vel de novo instituunt.
8. Contra eos, *g* qui scienter in gradibus consanguinita-
tis, & affinitatis canonicè prohibitis contrahunt matrimo-
nium, aut cum monialibus. Item contra religiosos, vel religio-
sas, & in sacris constitutas matrimonia celebrantes.
9. Contra Inquisitores, *h* & illorum Commissarios, vel Episc-
porum qui prætextu sui officii sumunt pecuniam &c.
10. Contra facientes *i* statuta ad solvendas usuras, vel ad
non restituendas, solutas, & contra eos, qui talia statuta non
radant è libris, aut non abolent consuetudinem vim legis
habentem.
11. Contra mendicantes, *l* qui accipiunt novas domos
ad habitandum, vel alienant acquisita ante concilium Lug-
dunense. Sed hæc jam cessavit per privilegium Julii & Leo-
nis X.
12. Contra mendicantes, *m* qui conclonantur vel priva-
tim aliquid dicunt ad averrendum fideles à solvendis Ecclie
decimis.
13. Contra religiosos, *n* qui industriose nullum scrupu-
lum iniiciunt fidelibus de non solutis decimis, & non ex-
piata hac negligentia cum commodè possint præsumunt
vencionari.
14. Contra religiosos, *o* qui non servant interdictum nec-
cessitatem à divinis, quam servat Ecclesia Cathedralis
vel Matrix, vel Parochialis oppidi.

a Clem.
uni. de se-
quest. f.
b Clem. 1.
de sepul-
c Clem. 7.
de decli-
nis.
d Clem. ne
in agro
paragr.
quia ve-
rum de
stat. mo-
nach.
e Dic.
Clem. ne
in agro
f Clem. 1.
de relig.
domi.
g Clem. 7.
de con-
sang. &
affin.
h Vide
Navar.
ubi suprâ.
i Clem.
uni. de
usur.
l Clem. ca-
pientes
de pecn.
m Clem.
cupientes
n Ibidem
o Clem. 1.
de sent.
excom.

p Extrav.
quia non-
nulli.

15. Contra impugnantes p litteras Papæ electi. Contra interpretantes Clementinam *ex vi de Paradiso*.

16. Contra Vizochos eadem est quæ contra Boguinas.

17. Contra imprimentes libros sine examine. Hæc, quæ est concilii Lateranensis, derogata est quoad censuram, non tamen quoad solemnitate, quæ confirmata est à Tridentino q servato certo modo.

18. Contra impediendes receptionem Nuntiorum à Papa aut eorum officii, & commissionis functionem non obstante consuetudine de non mittendo Legato nisi qui petit; hæc jam est Papæ reservata, & continetur in Bulla Cana.

19. Contra alienantes, vel locantes Ecclesiastica bona in plures quam tres annos. Attenda est consuetudo.

q Trid. sess.
4. doc. de
edit. sacre
sibr.
Extravag.
super gene-
Extrav.
ambitio-
sa de reb.
Ecl.

*Excommunicationes concilii Tridentini Pj V,
& Gregorij XIII.*

a Trid. sess.
24. c. 6.
b sess. 24.
c. 9.
c Sess. 25.
c. 15. de
regul.

1. Contra a mulierum raptores, & illis consilium, auxilium, vel favorem præbentes.

2. Contra b eos qui quovis modo suos subditos, vel quocumque alios cogunt minus libere matrimonia contrahere.

3. Contra c eos qui virginem, viduam, vel quamlibet aham mulierem cogunt ingredi monasterium nisi in casibus à jure exceptis, & contra dantes eis consilium, favorem vel auxilium.

d Ibidem.
e Sess. 25. c.
19.
f Ibidem.

4. Contra impediendes e cujuslibet mulieris voluntatem accipiendi velum, vel probrindi.

5. Contra e concedentem locum ad duellum inter Christianos in terris suis.

g Ibidem.

6. Contra f eos, qui duellum committerent, & eorum patronos.

h Sess. 4.
can. de
scrip. ca-
non c. 17.
i Vide
apud To-
let. c.
duam V.

7. Contra g eos qui in causa duelli consilium dederint, vel spectatores fuerint non obstante ullo privilegio.

8. Contra h non habentes potestatem authenticis libros impressibilia sacra exceptis 3, & 4. Editæ, juxta editionem vulgatam, & contra contemnentes constitutiones Apostolicas.

9. Contra i mulieres ingredientes claustra monasteriorum etiam monialium virtute facultatum Apostolicarum quas revocat. Comprehendit etiam ingredientes sine prætextu licentiæ.

10. Gregorius XIII. revocavit denuo omnes facultates & extendit excommunicationem Pii V. ad eos qui ingrediuntur cum licentia Episcopi sine necessitate, & ad ipsos Episcopos.

11. Contra quomodolibet male tractantes Inquisitores, vel Episcopos id munus in sua diocesi, vel provincia exercentes, & quoslibet alios sanctæ Inquisitionis ministris.

12. Contra scientes, & non revelantes Cardinalibus injurias.

13. Contra quoslibet moniales egredientes è monasteriis, nisi in casu magni incendii, vel lepræ vel epidemici, & cum approbatione in scriptis superioris vel Episcopi.

14. Contra cupientes fructus beneficiorum primi anni ejusdem Pii V. Hæc est reservata Papæ.

15. Contra capientes Christianos in terris à Turcis occupatis in servos, & nolentes eos liberos dimittere cum bonis suis.

16. Contra omnes Principes, ac Dominos totius orbis non parentes sanctæ Inquisitioni generali Romæ.

17. Index secularis, qui Ecclesiasticum sine violentia reali terroribus injuste cogit exulare, excommunicationem incurrit.

18. Hæc breviter prælibata sufficient, ut quis habeat omnium ferè excommunicationum notitiam, & possit ad auctores eas suscipi declarante sacri eius quæ dubitat plenius intelligat. Vide Tolet. lib. 1. in *fr. sacre*, & Villal. 1. 1. tract. 17. per totum.

DE EXCOMMUNICATIO-

ne pccatori.

1. Excommunicatio minor est censura privans sacramentorum participatione, & electione pccati.

2. In quibusdam hæc excommunicatione de coe in notaliter, si recipiat aliquod sacramentum, vel acceptet dignitatem, vel beneficium Ecclesiasticum, sed non incurrit irregularitatem, nisi in casibus enumeratis.

3. Peccat & venialiter administrando sacramenta.

4. Audiendo sacrum, vel absolvendo ab excommunicatione non peccat.

5. Privat Ecclesiastica sepultura, sed absolvendus est etiam post mortem, ut sepeliatur in loco sacro.

vide Nam
var ubi
suprà.

eo penul.
de sent.
excom.
p. si occ.
lebr. de
elect. ex
com.
de Comm.
DD.
4 Comm.
DD.
e. a. sacris
de epulis
f. Comm.
6. Solum DD.

6. Solum incurritur hæc excommunicatio cum quis communicat cum excommunicato excommunicatione majori; si est denunciatus vel notorius clericus percussor.

De eo qui potest absolvere.

f Comm.
DD.

7. Proprius sacerdos, & quicumque potest à peccato mortali absolvere, & qui habent jurisdictionem quasi Episcopalem possunt s ab hac absolvere censura.

g Tolet. in
summ. lib.
3. c. 17. n. 7

8. Qui accedit ad confessionem cum solis venialibus, & excommunicatione minori potest g absolvi à simplici sacerdote, sicut à peccatis, sic etiam ab hac excommunicatione. Hæc sententia est probabilior, licet tutior contraria.

h Henric.
1. 7. de In-
dul. c. 13.

9. Cum absoluto virtute Bullæ Cruciata: ab excommunicatione Papæ reservata potest h iudex dissimulare in foro exteriori nisi sit pars, quæ contradicat.

Exemptus.

a P. Sa hoc
verb.

1. Delicta sui Superioris potest a se subdere Episcopo ut ab eo obtineat dispensationem vel absolutionem, quibus indiget.

Exilium.

a Sa hoc
verb.

1. Exilio perpetuo damnatus dicitur deportatus, qui autem ad tempus relegatus.
2. Non potest pater filium in exilium mittere.

*Del vero del P. fr. Don
tonio Olivarez con
licencia del o. P. de*

DISP.

DISPUTATIO XIII.

SECTIO I.

EXTREMA VNCTIO.

EXTREMA VNCTIO QUID SIT, DE EIVS MATERIA & FORMA, & QUIBUS PERSONIS ADMINISTRANDA.

1. EST sacramentum unctiois infirmorum ad salutem animæ, & corporis.
2. Est sacramentum h novæ legis à Christo institutum.
3. De institutionis tempore non constat, creditur autem nocte carere fuisse institutum.
4. Materia remota d est oleum benedictum ab Episcopo, & non ab alio sacerdote. In quo non potest dispensari.
5. Materia proxima e est unctio cum oleo, & Crucis signum non est de necessitate.
6. Unctioes quinque sensuum sunt f de necessitate hujus sacramenti.
7. Forma g est; *Per istam sanctam unctioem, &c.*
8. Potest h reiterari in diversis infirmitatibus, & in eadem, cum remittitur, & postea aggravatur.
9. Dat i gratiam dignè recipienti, & sicut institutum principaliter ad confortandum animam infirmi.
10. An incipiat gratiam causare in prima unctioe, an in sola quinta illam causet, dubium l est inter DD magis pium, ac probabile videtur partialem gratiam causare in prima, in quinta vero totalem, licet contrariam sententiam teneant viri docti.
11. Si infirmus moriatur in prima unctioe gratiam m consequitur partialem.
12. Si infirmus ita proximus morti sit ut timeatur, quod sine unctioe decedat, omisso signo Crucis ungantur n celeriter organa sensus, quæ sunt in capite & una manus dicendo: Per istam sanctam unctioem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid peccasti per visum, auditum, olfactum, gustum, & tactum Et nisi sit ita urgens necessitas addatur & per pedum, &c. quia hoc esse etiam de necessitate afferunt o viri docti.

a Villal.
co. 1. tr. 7. o
dist. 1.
b Trid. sec.
7. can. 13.
c Comm.
DD.

d Trid. ses.
14. de hoc
sacra-
mento.
e Trid ubi
suprà.
f Comm.
DD.

g Trid. ubi
suprà.
h Trid. ses.
14. c. 35.
i De hinc

l Vide
Dian. p. 3.
tr. 4. ref.
179.

m Vide
cum qui
suprà.

n Vide
Dian. ubi
suprà.
o Vide
Suar. sec.
3. n. 3. 10.

p 4. disp. 43.

13. Si

15. Si ægrotus manibus, & pedibus careat proxima pars unguenda est.
14. Ca. ei, ac firdi unguendi sunt.
15. Homo vivus, baptizatus habens rationis usum, vel qui aliquando haberit solum est capax hujus sacramenti.
16. Si ægrotus amittit rationis usum, / constatque in statu peccati mortali illud petiisse, non est ei administrandum.
17. Sane non sunt capaces illius, & ideo morte damnatis non datur.
18. Qui nunquam actualiter peccavit, potest illud recipere, & intelligenda est forma conditionaliter, & mox baptizato in mortis articulo non est denegandum. Probabileque x est, ut docet Suar. B. V. illud recepisse.

SECTIO II.

An sit præceptum illud recipiendi, & quæ sit necessaria dispositio.

1. Non est præceptum illud recipiendi, quod si omitteretur sine scandalo, & contemptu nullum erit peccatum.
2. Ad illud recipiendum sufficit contritio, sed quia recipitur in mortis articulo necessaria est confessio habenti peccatum mortale.
3. Non est necessarium, quod precedat Eucharistia sumptio, & in necessitate ante illam debet ministrari.

De huius Sacramenti Ministro.

4. Solutus sacerdos est minister illius.
5. Sacerdos, qui sine facultate proprii parochi hoc sacramentum administrat peccat mortaliter, sufficit et tamen virtualis, & interpretativa.
6. Si urget necessitas, nec comparet Parochus, quilibet alius potest etiam si sit illam agrè latorum.
7. Potest & pluribus in necessitate administrari, si autem unus ungeret, alius formam proferret, nullum esset.
8. Parochus illud negans, vel notabiliter differens cum periculo, ut sine illo ægrotus decedat peccat mortaliter, si autem illud negat ob vitandum vitæ periculum non peccat.

g. Sacer.

9. Sacerdos excommunicatus non potest illud administrare.

i Suar. co.
4. sec. 3.
num. 6.

Additiones Sectionis II.

10. Non folet dari pueris nisi ætate, qua communicant, sufficit tamen ætas, qua possunt peccare.
11. In diuturnis morbis in utroque debet reiterari, quoties videtur periculum.
12. In dubio an vivat ægrotus, administranda n est sub conditione.
13. Effectus ejus est remissio peccatorum venialium, & etiam mortalium faciendo de attrito contritum.
14. Sacrum extremæ unctiois oleum ad ægrotos deferre sine lumine non erit peccatum mortale, sine vestibus autem, & solemnitatibus ab Ecclesia præscriptis aut liceat in necessitate ministrari alii negant, quia non est sacramentum necessitatis; alii affirmant, sed minus probabiliter.
15. Si contingat nullum adesse virum, sed solum feminam, qui sacerdoti respondeat extremam unctioem administranti, non peccabit mortaliter nec femina respondens, nec sacerdos consentiens. Consultus erit si ipse sibi respondeat.
16. Gravissime peccant, qui illud tempus unguendi ægrotum observare solent cum jam omni salutis via amissa, vita & sensibus carere incipiat. Verba sunt Pii V. in *Cathesp.* 2. de unct. c. 6. num. 9. Quod intelligi cum data opera nolit Parochus aliter facere.
17. Qui in principio infirmitatis non gravis, nec periculose hoc sacramentum ægrotum administrat, peccat mortaliter, valide tamen, sed superveniente periculo reiterandum.
18. Oleum infirmorum domi retineri à Parocho quasi per transfennam per unum diem, vel noctem in loco decenti, nullum erit peccatum. Semper autem domi, & non in Ecclesia custodiri non excusatur à mortali / propter scandalum, & irreverentiam.
19. Oleum infirmorum ad infirmos mittere ut ungantur & ab infirmitate liberentur, licitum esse Parochis antiqua docuit Ecclesie consuetudo. Sed quia modo non est in usu non poterit fieri sine scandalo, & irreverentia.

i Bellar. de

extr. uno.

o. 9. lib. 1.

m. Comm.

DD.

n. 5. hoc

verb.

o. Comm.

DD.

p. Suar.

disp. 14.

sec. 1. n. 7.

p. Quin-

tanad. tr.

7. l. 6. 7.

p. Pius V.

in Cathel.

p. Suar.

disp. 42.

sec. 1. n. 4.

p. Quint.

ubi supra

l. 6. 10.

p. Innoc. 1.

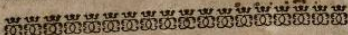
epist. 6. ad

De.

Excusatio.

- ^a Comm. DD. 1. Rationalis causa excusat a^a saltem a mortali legis humanae transgressorem.
2. Causa, quae bona fide putatur iusta, licet non sit omnino talis excusat b a mortali circa legem humanam; nonverò à veniali.

^b Navarr. c. 111, num. 10,

DISPVT. I. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES III.

F.

FALSARIUS.

^a Navarr. c. 17, n. 68,

- ALSFICANS a scripturam, vel ea utens in damnum alterius sciens esse falsam, tenetur restituere. Quod si sint litterae Apostolicæ, incurrit excommunicationem reservatam.
2. Idem dic de falsificante subreptionem vel sigillum Prælati, vel mensuras vel pondera. Nec non de eo, qui eis scienter utitur.
3. Falsare monetam crimen est læsæ maiestatis. Falsa dicitur facta sine legitima autoritate, materia, pondere, aut signo.

DISPVT. II. SECT. I.

F A M A.

Quid sit, & in quo differat ab honore.

- ^a Comm. DD. 1. Fama est opinio, & assemmatio inculpatæ vitæ, quam de aliquo habent homines,

2. Differt

^b Comm. DD.

2. Differt b ab honore in eo, quod honor est cultus, & reverentia, quæ exterius exhibetur alicui ratione virtutis, dignitatis, excellentiæ.

3. Honos auferitur e verbo per contumeliam, convitium, & improperium, nec non per irrisionem, & subfamationem

4. Fama auferitur a per detractionem, murmuracionem, & suffurationem.

5. Ablatio famæ suapte naturâ est peccatum mortale, & multis modis auferitur, quos videre licet e apud Villabobos.

^c Villal. to. 1. tr. 11. dif. 15,

^d Idem ubi supra;

^e Idem ubi supra.

SECTIO II.

DE OBLIGATIONE RESTITVENDI

famam.

1. Qui iniuste, & effectivè alicui infamat, a tenetur restituere, nisi aliunde fama recuperata sit.

^a Comm. DD.

2. Qui detegit peccatum, de quo aliquis solet gloriari, vel id quod est publicum, vel citò publicandum, ad nil tenetur. b

^b Comm. DD.

3. Cùm necessarium e est peccatum detegere ad correctionem delinquentis, vel ad vitandum damnus tertii, vel infamia datur in partem zelo justitiæ; non est restituendi obligatio.

^c Vide Tol. lib. 5, c. 67.

4. Cùm indignus beneficium procurat, cuius electio erit in animarum dispendium, detegere licet a peccatum ejus, ut a impediatur electio.

^d Comm. DD.

5. Idem e dic de eo, qui beccam in collegio procurat, e quam non potest tuta conscientia retinere.

^e Villal. ubi supra;

6. Puellæ pro virgine habitæ non licet stuprum detegere, f Idem ut impediatur elemosynam recipere à testatore pro dotandis puellis virginibus relicta.

^f Idem ubi supra;

7. Qui infamat aliquem de crimine, quod putabat esse publicum, si inveniat esse occultum, famam restituere tenetur. g

^g Comm. DD.

8. Qui se audisse dicere etiam sine malo animo, quod famam proximi lædat, restituere tenetur, contrarium docet h Navarrus.

^h Navarr. in summo num. 49;

9. Qui uni dicit crimen, quem scit nemini revelaturum

etiam

T